

Ihmisen ja teknologian tulevaisuus

PEKKA WAHLSTEDT

Kautta historian elämän kurjuutta ja kärsimystä on valitettu ja uskonnot ovat tarjonneet visioita paremmasta elämästä, ainakin tuonpuolisissa. Länsimainen tiede on lunastanut lupauksiaan ja pystynyt helpottamaan elämän raskautta niin työn kuin terveydenkin suhteen.

Mutta vielä nykypäivänäkin ihmiselo on raskasta ja ihmiset kärsivät sairauksista ja usein menehtyvät vuosia aiemmin kuin on ollut odotettavissa.

Mutta jos on uskomisen tekniikan asiantuntijoita Elina Hiltusta ja Kari Hiltusta, raskas raataminen ja sairauksista kärsiminen alkavat pian olla kokonaan historiaa kaikilla elämän aloilla. Edes kuolemattomuus enää ole Jeesuksen kaltaisten poikkeusyksilöiden etuoikeus, vaan tiede ja teknologia pystyvät ehkä takaamaan ikuisen elämän kaikille ihmisille.

Biotieteet ovat ihmeiden tekijöiden eturintamassa – juuri biotieteethän tutkivat elämää kaikissa muodoissaan. Ne pystyvät tulevaisuudessa loihittimaan vaikka valoa hohtavia puita, joita voidaan käyttää katulamppuina, ja puita, joiden oksilla kasvaa autonrenkaita tai biohajoavia pulloja, jotka ovat täynnä kyseisen puun hedelmän mehua.

Myös ihmisen kehoon voidaan vaikuttaa tavoilla, joihin pystyi aikoinaan vain Jeesus. Esimerkiksi sian virtsarakosta saa ihmepulveria, ja kun sitä hieroo vaikkapa katkenneeseen sormentynkään, uusi sormenpää kysineen kasvaa tilalle. Asioihin on mahdollista vaikuttaa jopa ajatuksen voimalla. Aivoihin yhdistetään elektrodit ja halvaantunut saa ajatuksen voimalla robottikätensä liikumaan.

Tulevaisuuden ihminen on kyborgi, ja keinotekoisien ruumiinosien lisäksi koko ihmisruumis on kansoitettu bakteerin kokoisilla roboteilla, jotka korjaavat ruumista sitä mukaa kuin tarvetta ilmenee.

Lopulta ihminen sulautuu ehkä kokonaan koneisiin – ja jos ihminen pystyy lataamaan muistinsa verkkoon, hän saavuttaa kuolemattomuuden, vaikka ruumis hajoaa ja putoaa alta.

Kirjoittajat ovat hyvin tekniikkakeskeisiä, eivätkä juuri pohdi asioiden filosofista taustaa. Edellä mainittu muistin irrottaminen kehosta heijastaa Descartesin kuuluisaa jyrkkää jakoa hengen ja aineen välillä. Esimerkiksi ihmisen mieli muistoinen asustaa kehossa samaan tapaan irrallaan kuin ihminen asunnossaan. Mutta jos

Elina Hiltunen & Kari Hiltunen
Teknoelämää 2035
Miten teknologia muuttaa
tulevaisuuttamme?
Talentum, 2014

mieli ja keho ovat kietoutuneet erottamattomasti yhteen, ovat saman kokonaisuuden eri puolia, visio tietoisuuden elämästä verkossa jää pelkäksi kiehtovaksi tieteiskuvitelmaksi.

Kirjoittajat eivät kuitenkaan väitä, että tekniikka elää omaa elämäänsä ja kehittyä omien lakiensa mukaisesti. Tekniikkaan vaikuttavat monet inhimilliset tekijät psykologiasta politiikkaan ja talouteen. Tässä piilee myös tekniikan yksi vaara: esimerkiksi biotieteet ja robotit voivat palvella isäntiään myös tehokkaina sotakoneina ja muina tuhon tuottajina.

Tuhon uhkaa lisäävät muutkin tekijät, kuten se, että uudet keksinnöt ja niiden pitkän aikavälin seuraukset eivät ole vielä tiedossa. Ja yleensäkin yllättävä sattuma kummittelee monen keksinnön takana penisiliinistä posti it-lappuihin. Tekniikka voi monella tavalla karata luojansa käsistä ja kääntyä tästä vastaan.

Kirjassa esitetäänkin kolme tulevaisuuden skenaariota. Parhaassa kaikki menee hyvin, ja

tekniikka palvelee ihmistä ja ihmiset osaavat käyttää sitä oikein. Pahimmassa käy päinvastoin, ja arvaamaton tekniikka ja ahneet ihmiset itse ajavat maailman perikadon partaalle.

Tosin kirjoittajien tekniikan ihailu saa hieman naiiveja piirteitä, kun parhaassa esimerkiksi tekniikan taitajia arvostetaan yli muiden ja kouluissakin tek-

niikan opetus on tärkeimmällä sijalla. Mutta eikö tekniikan suvereeni hallinta edellytä kykyä nousta tekniikan ja teknisten välttämättömyyksien yläpuolelle – filosofinen vapaa ja kriittinen ajattelu, eettinen vastuu ja valinta ovat asioita, joita tekniikalla ei voi saavuttaa edes kaukana tulevaisuudessa.

Ilman tätä filosofista ja moraalista kruunuaan ihminen vajaa koneeksi koneiden keskelä – ja muuttuu koneiden orjaksi, niin kuin monissa tieteistarinoissa usein käykin. Aina kun ihminen ottaa askeleen eteenpäin tekniikan kehityksessä, hänen tulisi ottaa kaksi askelta henkisessä kehityksessään.

Ruuan menetetty viattomuus

SIRPA TASKINEN

Mitä mahtaa kuvastaa se, että syömisestä on länsimaissa tullut huomattavan suuri kiinnostuksen kohde? Erilaiset ruokaohjeet ja dieetit ovat lehtien vakioaineistoa. Ei sitä televisiokanavaa, jossa ei pyörisi useita kokiohjelmia. Elintason kohoamisen myötä osa niistä välittää nautinnollista herkuttelua, mutta laajalti on levinnyt myös eräänlainen uusaskeettisuus, jossa tarkoin varjellaan herkkää itseä pahantahtoislta rasvoilta, hiilihydraateilta, suolalta tai mikä kulloinkin on saanut ilkeämielisen leiman. Syömisestä on tullut monelle ongelma. Tämä on itse asiassa varsin yllättävää. Eikö ruuan luulisi olevan keskipisteessä pikemminkin köyhillä alueilla?

Irti ahminnasta -kirjan kirjoittajat toteavat: ”Yltäkylläisyyden aikana syömiseen kytkeytyy monia voimakkaita, mutta keskenään ristiriitaisia asioita. Ruoka on kauan sitten menettänyt viattomuutensa mutkatomana mahan täytteenä.”

Nimensä mukaisesti kirja käsittelee ahmimista, joka on kir-

joittajien mukaan syömishäiriöistä yleisin. Sitä on suurten ruokamäärien syöminen kerralla ja usein nopeasti sekä kyytömyys keskeyttää syömistä, vaikka haluaisi. Ahmintahäiriöksi tilanne muuttuu, jos on ahminut vähintään viikoittain viimeisen kolmen kuukauden ajan. Siihen liittyy myös voimakas ahdistuksen ja häpeän tunne.

Kirja jakautuu kahteen osaan. Ensimmäinen keskittyy ahminnasta irti pääsemiseen. Aluksi valaistetaan ongelmallisen syömistä taustalla olevia psykologisia syitä. Ahmimisen laukaisevat usein pettymykset, tukahduttetut tunteet, kiire ja stressi. Ruusta tulee tällöin helposti ystävä ja lohduttaja. Keskeistä on tunnistaa ja avata niitä tunteiden ja ajatusten solmuja, jotka vaikuttavat ahmintaan. Käytännön tasolla ohjataan syömään säännöllisesti, riittävästi ja ravitsevasti sekä lisäämään liikuntaa. Tutuja, hyväksi koettuja neuvoja, joskin nettikeskustelijat näyttävät kritisoivan ruokasuositusten liiallista hiilihydraattipitoisuutta.

Anna Keski-Rahkonen &
Katarina Meskanen & Minna
Nalbantoglu (toim.)
Irti ahminnasta
Kohti tasapainoista suhdetta
ruokaan
Duodecim, 2013

ta. Järjen käyttö ja itselle muokatut sovellukset lienevät sallittuja.

Kirjan toinen osa antaa ohjeita syömistä ja painon pitkäkestoiseen hallintaan. Tämähän on monestikin kompastuskivi. Lyhyet kuurit voidaan kyllä onnistuneesti viedä läpi, mutta sen jälkeen lipsutaan helposti vanhoihin tottumuksiin. Kirjan läpikäyvä sanoma on empaattinen: ”(...) olennaisen tärkeää on myötätunto ja lempeys omaa itseä kohtaan. Syömistä ei hallita ankaralla itseurilla, kieltämyksillä ja jyrkillä säännöillä vaan kuuntelemalla omaa kehoa ja antamalla itselleen armoa ja rakkautta. Rentous, sallivuus ja joustavuus ovat avaimia syömistä normalisoimiseen pitkäkestoisesti.”